หุ่น...มีชีวิต สืบศิลป์ไทย มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

หุ่นกระบอกไทย คือศิลปะการแสดงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผสมผสานความประณีตทางหัตถศิลป์และการเชิดหุ่นแบบไทยแท้ แม้จะเคยเสื่อมความนิยมไป แต่ปัจจุบันได้รับการฟื้นฟูเพื่อเชื่อมโยงกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ไทยอย่างยั่งยืน เป็นศิลปะการแสดงชั้นสูงแขนงหนึ่งของไทยที่สะท้อนความประณีตทางศิลปะในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านช่างฝีมือ ดนตรี การแสดง หรือวรรณศิลป์ มีทั้งแง่มุมของ "ศาสตร์" และ "ศิลป์" ที่รวมอยู่ในศิลปะชิ้นนี้อย่างลึกซึ้ง การมองหุ่นกระบอกไม่เพียงเป็นงานแสดง แต่เป็น “ศิลปะองค์รวม” ที่เชื่อมโยงความงาม ความละเอียด และจิตวิญญาณ ของความเป็นไทย ผ่านสายตาและมือของช่างศิลป์ผู้มีหัวใจรักศิลปะอย่างแท้จริง ในโลกปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในทุกมิติของชีวิต การรักษามรดกทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่ต้องใช้ความตั้งใจ ความเข้าใจ และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในส่วนของ **มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้** (Intangible Cultural Heritage) ซึ่งมีความเปราะบางและเสี่ยงต่อการเลือนหายอย่างเงียบงัน หนึ่งในสมบัติล้ำค่าของไทยในด้านนี้ คือ “**หุ่นกระบอก**” ศิลปะการแสดงที่สะท้อนภูมิปัญญา ความประณีต และความคิดสร้างสรรค์ของบรรพชนอย่างลึกซึ้ง หุ่นกระบอกเป็นงานศิลป์ที่ต้องอาศัยความรู้รอบด้าน ทั้งในด้านการออกแบบ, การแกะสลัก, การเย็บปักถักร้อย, การแสดงเชิงศิลปะ, และ การเล่นดนตรีไทยประกอบ เป็นศาสตร์ที่ประสานศิลป์อย่างลึกซึ้ง ไม่ต่างจากการเรียนในแบบเพาะช่างที่เน้น การบูรณาการศาสตร์ช่างศิลป์ เข้ากับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย หุ่นกระบอก จึงไม่ใช่แค่วัตถุ หรือการแสดง แต่คือองค์ประกอบของชีวิตไทย ที่ยังสะท้อน "วิถีคิด" และ "วิถีชีวิต" ของคนไทยอย่างแท้จริง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ใช่แค่ทักษะช่างเท่านั้นแต่รวมถึงจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์และสืบสาน

ศิลปะหุ่นกระบอกไทย อัตลักษณ์ ประเพณี และแนวทางร่วมสมัย หุ่นกระบอกไทยเป็นศิลปะการแสดงที่มีความงดงามและเอกลักษณ์เฉพาะตัว ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านท่วงท่าการเชิดหุ่นและเสียงพากย์ที่สอดประสานกันอย่างลงตัว โดยทั่วไป หุ่นกระบอกไทยมีรากฐานมาจากวัฒนธรรมดั้งเดิม และมักแสดงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี เช่น รามเกียรติ์ หรือ อิเหนา อย่างไรก็ตาม ในยุคปัจจุบัน สาขาหัตถศิลป์เพาะช่างมีความพยายามที่จะพัฒนาหุ่นกระบอก ให้มีความร่วมสมัยมากขึ้น โดยนำเสนอเนื้อหา รูปแบบ และเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อให้เข้าถึงผู้ชมที่หลากหลาย งานแสดงหุ่นกระบอกที่เพาะช่าง คือการผสมผสานระหว่างประเพณีและนวัตกรรม ในงานแสดงของสาขาวิชาหัตถศิลป์ และ คณะหุ่นกระบอก วิทยาลัยเพาะช่าง ได้มีการนำเสนอหุ่นกระบอกที่แสดงถึงมิติใหม่ของศิลปะการเชิดหุ่น ไม่เพียงแต่หุ่นกระบอกแบบดั้งเดิม ที่สะท้อนรากวัฒนธรรมไทย แต่ยังมีหุ่นกระบอกร่วมสมัยที่แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาเชิงศิลปะ ตัวหุ่นมีการออกแบบที่แตกต่างจากกรอบเดิม เช่น การใช้วัสดุที่แปลกใหม่ รูปทรงที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น และเนื้อหาการแสดงที่สะท้อนสังคมปัจจุบัน องค์ประกอบที่ทำให้หุ่นกระบอกร่วมสมัยน่าสนใจคือ การนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ เช่น มีการใช้ไฟส่อง และเกิดเงาเพื่อสร้างมิติที่งดงาม การผสมผสานหุ่นกลไกเพื่อเพิ่มการเคลื่อนไหว การออกแบบตัวละครให้มีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนถึงเรื่องราวที่นำเสนอ ศักยภาพของหุ่นกระบอกไทยในอนาคต การพัฒนาหุ่นกระบอกไทยให้ร่วมสมัยมากขึ้นเป็นแนวทางที่ช่วยให้ศิลปะแขนงนี้คงอยู่และเข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้ง่ายขึ้น หุ่นกระบอกไม่จำเป็นต้องถูกจำกัดอยู่แค่เรื่องราววรรณคดีเก่าเท่านั้น แต่สามารถนำไปใช้ในการเล่าเรื่องร่วมสมัย เช่น การสะท้อนปัญหาสังคม หรือการผสมผสานกับศิลปะแขนงอื่น เช่น ภาพยนตร์ แอนิเมชัน และเทคโนโลยีดิจิทัล จากงานแสดงที่เพาะช่าง แสดงให้เห็นว่าหุ่นกระบอกไทยยังมีศักยภาพในการพัฒนาอย่างมาก

ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเอกลักษณ์ใหม่ การดึงดูดความสนใจของผู้ชม หรือการนำเสนอเรื่องราวในมิติที่แปลกใหม่ ในอนาคต หากมีการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ศิลปินได้ทดลองแนวทางที่แตกต่าง หุ่นกระบอกไทยจะไม่เพียงแต่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่า แต่ยังสามารถเป็นศิลปะที่มีชีวิตและพัฒนาไปพร้อมกับยุคสมัยได้อย่างแท้จริง

ในวันศุกร์ที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๘ เวลา ๑๕.๐๐ น. คณะหุ่นกระบอกเพาะช่าง พร้อมด้วยสาขาวิชาหัตถศิลป์ วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ได้จัดนิทรรศการหุ่นกระบอก หอศิลป์เพาะช่าง วิทยาลัยเพาะช่าง นำโดย ผศ. สุรัฐ บุญทรง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเพาะช่าง กล่าวให้การต้อนรับ และได้รับเกียรติ จากอาจารย์สุดสาคร ชายเสม ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (ประณีตศิลป์ - เครื่องประกอบฉาก) ที่ให้เกียรติเป็นประธานพิธีเปิดงานในครั้งนี้ นิทรรศการหุ่นกระบอกครั้งนี้ ได้นำหุ่นกระบอกจาก คณะหุ่นกระบอกเพาะช่าง ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างมากเมื่อหลายทศวรรษก่อน รวบรวมมาจัดแสดงอย่างครบถ้วนในนิทรรศการนี้ อีกทั้งยังมีหุ่นกระบอกรุ่นใหม่ซึ่งเป็นผลงานของนักศึกษาสาขาวิชาหัตถศิลป์ให้ชมด้วย สามารถชมนิทรรศการได้ตั้งแต่วันที่ ๑๗ - ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๘ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปะการเชิดหุ่นกระบอกให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นแรงบันดาลใจให้แก่เยาวชน และผู้ที่สนใจด้านศิลปวัฒนธรรมไทย

ภาพโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การจัดแสดงนิทรร

ภาพบรรยากาศพิธีการเปิดงานนิทรรศการ

ภาพบรรยากาศภายในงานนิทรรศการ

ภาพหุ่นกระบอกภายในนิทรรศการ

แหล่งที่มา https://www.facebook.com/photo/?fbid=1068856575284825&set=pcb.1068857178618098

แหล่งที่มา https://www.facebook.com/reel/2610786742452092

แหล่งที่มา https://www.facebook.com/reel/1586750182001823